

Burgerparticipatie

Hoe betrek je burgers maximaal
bij je lokaal gezondheidsbeleid?

www.gezondegemeente.be

vigez
thuis in gezond leven.

Belang van burgerparticipatie

Een lokaal gezondheidsbeleid komt tot stand in een samenspel tussen beleidsmakers, ambtenaren, externe professionals, verenigingen, andere overheden en individuele burgers.

Informerende acties, structurele maatregelen, regelgeving, zorg en begeleidingsinitiatieven creëren een mix van acties en worden uitgedacht door een brede groep mensen. Een gezondheidsbeleid is dus een interactief beleid. Burgerparticipatie kent vele vormen en gradaties, veronderstelt verschillende bestuursstijlen en -rollen (zie figuur) en heeft verschillende bestaansredenen.

We sommen er 3 op:

- Met burgerparticipatie vergroot je het maatschappelijke draagvlak.
- Met burgerparticipatie verbeter je de kwaliteit van het beleid.
- Met burgerparticipatie werk je aan gemeenschapsvorming.

Belang van burgerparticipatie

- **Met burgerparticipatie vergroot je het maatschappelijke draagvlak.**

Hoe groter dit draagvlak, hoe meer legitimiteit het beleid krijgt. De spreekwoordelijke kloof tussen burger en bestuur verkleint.

- **Met burgerparticipatie verbeter je de kwaliteit van het beleid.**

Kennis en vaardigheden waarover inwoners van een stad of gemeente beschikken, zijn zeer nuttig bij het zoeken naar oplossingen voor vaak complexe, lokale gezondheidsuitdagingen. Verschillende burgers kijken vanuit verschillende perspectieven naar een uitdaging en verrijken het debat.

- **Met burgerparticipatie werk je aan gemeenschapsvorming.**

Wie deelneemt aan lokale participatieprocessen bouwt nieuwe kennis, vaardigheden, attitudes en netwerken op. Burgers, ambtenaren en politici leren omgaan met conflict, argumenteren en zoeken naar consensus.

BESTUURSSTIJL	ROL VAN HET BESTUUR	ROL VAN DE PARTICIPANT
Interactief		
Faciliterende stijl	Biedt ondersteuning (personeel, middelen, logistiek...) en laat beleidsvorming en –beslissing over aan participanten.	Initiatiefnemer
Samenwerkende stijl	Werkt samen met de participant en besluit op basis van gelijkwaardigheid.	Coöperant
Delegerende stijl	Bepaalt de randvoorwaarden waarbinnen de participant beslissingen kan nemen.	Medebeslisser
Participatieve stijl	Bepaalt het beleid maar staat op voor andere ideeën en oplossingen.	Adviseur
Niet interactief		
Consultatieve stijl	Bepaalt het beleid maar geeft mogelijkheid tot commentaar zonder hieraan gevolg te moeten geven.	Geconsulteerde
Open autoritaire stijl	Maakt en bepaalt beleid en geeft hierover informatie.	Ontvanger
Gesloten autoritaire stijl	Maakt en bepaalt beleid en geeft hierover geen informatie.	Geen

Pröpper I. en Steenbeek D. (1998)

Burgerparticipatie? Hoe?

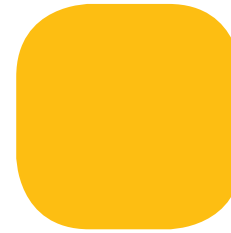
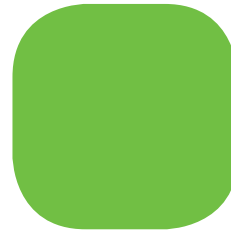
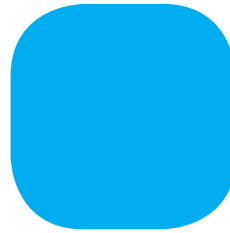
De adviesraad voor welzijn en gezondheid is een geschikt forum om het gezondheidsbeleid participatief mee vorm te geven en af te toetsen. Met zo'n adviesraad heb je een directe link met je lokale verenigingen, huisartsen, diëtisten, afgevaardigden van wijkcomités, individuele burgers, ...

Een goede ondersteuning vanuit de gemeente en/of het OCMW (in personeel, middelen, vorming, werkvorm, beloning, ...) en een open communicatie (expliciteren verwachtingen, snelle en gemotiveerde feedback op advies, transparantie in budgettering, ...) zijn belangrijke succesfactoren. Het installeren van enkel een adviesraad zorgt weliswaar niet voor een echt interactief en representatief beleid. Kijk daarom bij de tips om hiervan werk te maken.

Concrete tips

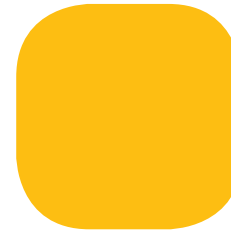
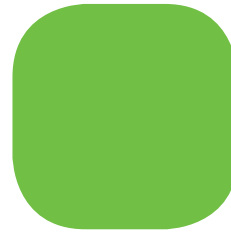
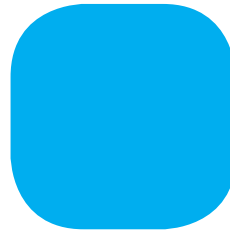

HOE ZORG JE ERVOOR DAT IEDEREEN VERTEGENWOORDIGD IS?

- Gebruik hiervoor **verschillende participatiekanalen** (bv. ideeënbus in de sporthal, Facebookenquête, polls, wijkbabbels, ...) om alle particuliere- en groepsbelangen voldoende te kennen en evenwichtig af te wegen.
- **Ga actief op zoek naar aanwezige lokale talenten** in je gemeente en spreek als bestuur burgers en organisaties persoonlijk aan. Je zal versteld staan van het aanwezige 'intellectueel en praktisch potentieel' in je gemeente.
- Geef een **ambtenaar formeel de opdracht** en de ruimte om de rol van 'participatieambtenaar' op te nemen.
- Heb **bijzondere aandacht voor diversiteit** door senioren, mensen met een migratieachtergrond en kinderen bij het gemeentelijk gezondheidsbeleid te betrekken. Zoek daarom naar gepaste werkvormen (een kindergemeenteraad, een opendeurdag in het administratief centrum, een onthaalavond voor nieuwe inwoners met een overzicht van de verschillende participatiekanalen, heldere informatie in het gemeentemagazine, ...).
- Start bij elk gezondheidsproject vooraf met het **uitdenken van een participatietraject**. Zo vermijd je de klassieke participatieval 'too little, too late'.

Concrete tips

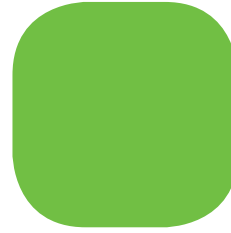
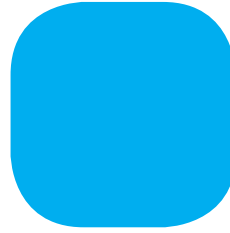

GOEDE WERKING ADVIESRAAD WELZIJN EN GEZONDHEID

- Geef de **ambtenaar formeel de opdracht** en ruimte om een adviesraad voor welzijn en gezondheid te installeren en voorzie voldoende middelen voor een goede ondersteuning vanuit de gemeente en/of het OCMW.
- Geef **individuele burgers de mogelijkheid deel uit te maken van de adviesraad** voor welzijn en gezondheid door regelmatig een open adviesraad te organiseren. Maak daarom het huishoudelijk reglement van je adviesraad niet te zwaar.
- Zorg in functie van een meer integraal gezondheidsbeleid voor **uitwisseling tussen de verschillende adviesraden** door tweemaal per jaar de voorzitters van de verschillende adviesraden samen te brengen. Het werken met gemeenschappelijke jaarthema's (eventueel op basis van het meerjarenplan) vergemakkelijkt de samenwerking.
- **Maak regelmatig gebruik van nieuwe werkvormen.** Ideeën vind je hieronder bij links.
- **Pols duidelijk en regelmatig naar de verwachtingen** van alle leden van de adviesraad en stel samen een haalbare agenda en meetbare doelstellingen op.
- **Investeer in vorming** voor je leden.
- **Creëer een aangename omgeving** door het voorzien van een drankje en een hapje.
- **Werk een heldere procedure uit** om snel en gemotiveerd feedback te geven op adviezen van je adviesraad. Werk bijvoorbeeld ook met een gestandaardiseerd document waarop beleidsadviezen worden geformuleerd en waaraan het college, de gemeenteraad en de OCMW-raad hun antwoord/feedback toevoegen. Beperk de tijd tussen het advies en het antwoord/de feedback.

Concrete tips

INDIVIDUELE BURGERS BETREKKEN

- **Experimenteer met nieuwe vormen van burgerparticipatie.** Denk bijvoorbeeld aan focusgroepen, inspiratiebezoeken, mini G1000, ...
Meer ideeën vind je hieronder bij links.
- Denk samen met de communicatieverantwoordelijke na op welke wijze **sociale media** (Facebook, Twitter, Instagram ...) ingezet kunnen worden als vormen van burgerparticipatie voor het lokaal gezondheidsbeleid. Hierrond worden nu regelmatig vormingen georganiseerd.
- Gebruik het **gemeenteblad, de website, de digitale infozuilen** om genomen beleidsbeslissingen helder en tijdig te communiceren naar de bevolking.
- **Antwoord steeds op mails** die je ontvangt van individuele burgers.
- **Maak gebruik van de lokale behoeftebevraging** 'Gezonde Gemeente' om de wensen en verzuchtingen van je burgers op het vlak van gezondheid te kennen.
- **Vergeet niet om de formele participatiemogelijkheden uit het gemeentedecreet (art. 199 ev) en OCMW-decreet (artikel 205 ev) te promoten** (bv. verzoekschriften en volksraadpleging).
- **Voorzie subsidies** en maak een subsidiereglement voor burgerinitiatieven die de gezondheid bevorderen. Pas bestaande subsidiereglementen aan zodat lokale verenigingen die extra gezondheidsbevorderende initiatieven nemen of integreren in hun werking extra subsidies kunnen krijgen.

Hoe kan het Logo je hierbij helpen?

A large white rectangular area with a light gray border, designed for writing. Along the left edge, there is a vertical column of 15 small, light gray circles, resembling punch holes in a document.

Bronnen, literatuur en links

- Arnstein S.R. (1969) A ladder of Citizen Participation. In: AIP journal, blz. 216-224
- De Rynck F. & Dezeure K. (2009) Burgerparticipatie in Vlaamse steden. Naar een innoverend participatiebeleid. Uitgeverij Vanden Broele, 174 blz.
- Dirkse-Hulscher S. & Talen A. (2007) Het groot werkvormenboek. Academic Service, 300 blz.
- Edelenbos J. & Monnikhof R. (2001) Lokale interactieve beleidsvorming. Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie. Uitgeverij Lemma, 264 blz.
- Goubin E. et al (2014) De converserende overheid. Lannoo Campus, 223 blz.
- Methoden en technieken van burgerparticipatie: strategieën voor betrokkenheid van burgers bij het federaal plan duurzame ontwikkeling
- Steenbeek D. & Pröpper I. (1998) De aanpak van interactieve beleidsvoering: typering, ervaringen en dilemma's. In: Bestuurskunde Themanummer: 'Dilemma's van interactieve beleidsvorming', nr. 7 blz. 292-301
- Van Damme J. (2013) Handboek interactieve beleidsplanning. Samen met burgers beter beleid maken. Vanden Broele, 106 blz.
- Vanreppelen J. & Jacobs M. (2013) Toekomst voor participatie. Uitgeverij Politeia, 168 blz.:
<http://www.gezondgemeente.be/succesfactoren/inwoners-betrekken>
- www.participatiewijzer.nl
- <http://www.vvsg.be/thema/participatie/Methodieken/Forms/AllItems.aspx>
- <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/participatie-de-wol-bij-al-het-geblaas>

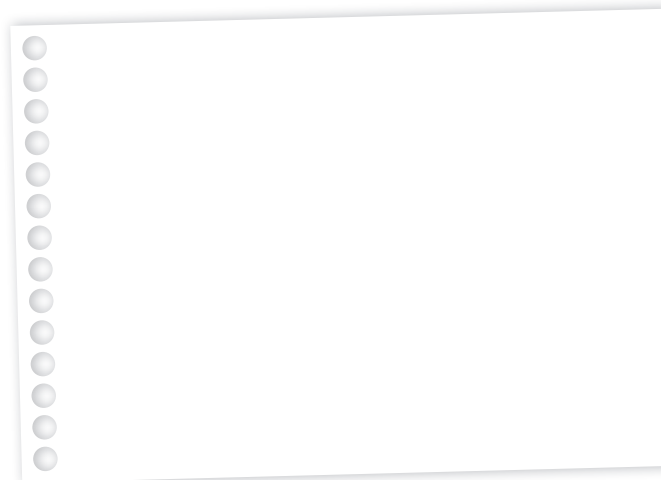
Colofon

Auteurs: Jasmin Delarbre, Werner De Wael (red.),
Emelie De Witte, Barbara Specht, Kim Van der Auwera,
Ellen Van der Bauwede, Ruth Vandeweert,
Laure Vermeulen en Dimitri Vrancken.

Layout: Circuze

V.U.: VIGeZ vzw, Linda De Boeck, Gustave Schildknechtstraat 9, 1020 Laken

Neem contact op met het Logo

Het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie
en Ziektepreventie vzw (VIGeZ)

Tel: 02 422 49 40

E-mail: werner.dewael@vigez.be
lien.vanoyen@vigez.be of ellen.daly@vigez.be

Web: www.gezondegemeente.be

Twitter: @GezondeGemeente

'Gezonde Gemeente' is een initiatief van

vigez
Vlaams Instituut voor
Gezondheidspromotie en
Ziektepreventie vzw

In samenwerking met

